

บทนำ

ปัจจุบันเรื่องภัยเกี่ยวกับอัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว และเหตุต่างๆ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เนื่องจากการแปรปรวนของภูมิอากาศ จนมีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำคู่มือเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) และบุคลากร ดย. ซึ่งคู่มือดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติของ ดย. และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปด้วยความถูกต้องราบรื่น

คำจำกัดความของภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉิน

ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากธรรมชาติ หรือเกิดการกระทำของมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วนหรือค่อยๆ เกิด มีผลต่อชุมชนหรือประเทศชาติ ภัยพิบัติอาจเป็นไปได้ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหวหรือเหตุการณ์ที่มนุษย์กระทำขึ้น เช่น อัคคีภัย เป็นต้น

สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายถึง สถานการณ์ทุกชนิดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ กระทบกระเทือนต่อความสงบของประชาชน รวมไปถึงภัยธรรมชาติที่กระทบต่อสาธารณสุข ซึ่งจะควบคุมตั้งแต่เกิดการกบฏ จลาจล การชุมนุมประท้วง รวมทั้งเกิดภัยธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ ดย. มีคู่มือในการจัดระบบป้องกันและเตรียมความพร้อมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีระบบ
๒. เพื่อป้องกันความเสียหาย/ลดความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติ หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน และควบคุมผลกระทบต่อการจัดการกระบวนการ
๓. ให้เผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดภัยพิบัติให้ผู้ปฏิบัติงานทราบอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเตรียมป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของหน่วยงาน และของตนเอง

ขอบเขตการปฏิบัติ

คู่มือฉบับนี้ เป็นคู่มือการป้องกันหากเกิดภัยพิบัติ (อัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว การจลาจล การชุมนุมประท้วง เหตุเกี่ยวกับคดีอาญา) และความปลอดภัยในที่ทำงาน

บทที่ ๑

แผนป้องกันและระงับเหตุอัคคีภัย

➤ สถานการณ์การเกิดอัคคีภัย

อัคคีภัยเป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง สามารถเผาผลาญทรัพย์สินให้วอดวายได้ภายในเวลาชั่วนาที สร้างความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจของประเทศมากมาย มหาศาล สาเหตุการเกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่มักเกิดจากความประมาทเลินเล่อและขาดความระมัดระวัง โดยเฉพาะในที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน ฯลฯ เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ต้องเข้าใจเกี่ยวกับการดับไฟ และวิธีการดับไฟที่เกิดขึ้นเล็กๆ น้อยๆ ไม่เฉพาะเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเท่านั้นที่ต้องทำงานนี้แต่ทุกๆ คนก็ช่วยกันดับไฟได้

ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดความเสี่ยงต่ออัคคีภัยที่อาจจะเกิดขึ้นหรือหากเกิดอัคคีภัยขึ้นก็สามารถลดความสูญเสียให้น้อยลงและระงับได้อย่างรวดเร็ว จึงได้จัดทำแผนป้องกันและระงับเหตุอัคคีภัยขึ้น โดยจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย การฝึกซ้อมแผนระงับอัคคีภัยและการอพยพหนีไฟอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อให้บุคลากร ดย. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากอัคคีภัย ตลอดจนสามารถปฏิบัติการตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

➤ **ขั้นตอนการปฏิบัติ** แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ครอบคลุมการปฏิบัติตั้งแต่ก่อนเกิดอัคคีภัย ขณะเกิดอัคคีภัย และภายหลังเกิดอัคคีภัย

● **การปฏิบัติก่อนเกิดอัคคีภัย**

เป็นการดำเนินมาตรการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันและเตรียมการเผชิญเหตุการณ์อัคคีภัยไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นการลดความรุนแรงและลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากอัคคีภัยให้น้อยที่สุด ประกอบด้วย การจัดทำแผนป้องกันอัคคีภัยด้านต่างๆ ได้แก่ แผนป้องกันและระงับอัคคีภัย แผนการตรวจตรา แผนการอบรม และแผนรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย

แผนตรวจตราและมาตรการป้องกันอัคคีภัย

๑. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ ดย. ผู้มีอำนาจ กำกับ ดูแลรับแจ้งเหตุ ผู้ควบคุมและสั่งการทั้งก่อนและระหว่างเกิดอัคคีภัยใน ดย. พร้อมกับกำหนดขั้นตอนและขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน

๒. ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ได้แก่ ถังดับเพลิง สายฉีดน้ำ สัญญาณไฟไหม้ไว้ในจุดที่เข้าถึงได้ง่ายและเห็นชัดเจน โดยมีการตรวจสอบความพร้อมใช้งานอย่างน้อย ๖ เดือนครั้งและรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ

๓. จัดทำแผนผังที่ตั้งของอุปกรณ์ดับเพลิง สัญญาณไฟไหม้ รวมทั้งเส้นทางหนีไฟ ให้ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานทราบ

๔. จัดทำป้ายสื่อความปลอดภัย เช่น ทางหนีไฟ ป้ายข้อความเตือน “ห้ามใช้ลิฟท์ ขณะเกิดไฟไหม้” “ทางเข้า” “ทางออก” เป็นต้น หากพบว่าชำรุดเสียหาย ให้รีบแจ้งหน่วยงาน ที่รับผิดชอบทราบ เพื่อจะได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการแก้ไขต่อไป

๕. จัดทำสัญลักษณ์ของบัญชีทรัพย์สิน ตลอดจนเอกสารสำคัญที่สามารถขนย้ายได้ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้โดยเรียงลำดับความสำคัญ เช่น กำหนดแถบสีแดง หมายถึงมีความสำคัญ อันดับ ๑ ให้ขนย้ายก่อน แถบสีเขียว หมายถึง ความสำคัญอันดับ ๒ ให้ขนย้ายลำดับต่อมา พร้อม แจ้งให้ทุกคนในหน่วยงานรับทราบและเข้าใจร่วมกัน

๖. ควบคุมผู้มีหน้าที่ทำความสะอาดให้หมั่นทิ้งเศษกระดาษ หรือสิ่งของที่อาจจะเป็น เชื้อเพลิงได้อย่าให้มีเหลืออยู่ และให้นำไปทิ้งในที่ทิ้งขยะที่จัดไว้

๗. กำชับแนะนำเจ้าหน้าที่ให้ทิ้งเศษกระดาษลงในที่ทิ้งขยะให้เรียบร้อย

๘. กำชับแนะนำไม่ให้บุคคลใดทิ้งก้นบุหรี่ หรือก้านไม้ขีดไฟที่ยังไม่ดับลงในพื้นที่ที่ไม่ ปลอดภัย

๙. เพื่อป้องกันอัคคีภัยอันอาจเกิดขึ้นจากกระแสไฟฟ้า ให้ ดย. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือ จัดหาผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับไฟฟ้าทำการตรวจสอบสายไฟฟ้า อุปกรณ์เกี่ยวกับไฟฟ้า รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และปราศจากภยันตรายอันอาจเกิด กระแสไฟฟ้าโดยสิ้นเชิง หากมีเรื่องต้องแก้ไข หรือได้รับแจ้งจากสำนัก/กอง/กลุ่มใดก็ให้เจ้าหน้าที่ พัสดพิจารณาดำเนินการโดยเร็วที่สุด

๑๐. กำชับให้ข้าราชการและลูกจ้างติดบัตรประจำตัว เข้า-ออก ขณะปฏิบัติหน้าที่ ในหน่วยงาน สำหรับผู้มาติดต่อราชการ ให้ขอบัตรประจำตัวไว้ และให้ติดบัตรผู้มาติดต่อราชการแทน

๑๑. ออกระเบียบให้ข้าราชการถอดปลั๊กไฟหรือปิดสวิตซ์ไฟทุกครั้ง หลังเลิกใช้งาน ยกเว้นอุปกรณ์เชื่อมต่อบางอย่างตามที่ ดย. กำหนด

๑๒. จัดทำแผนการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น สายไฟฟ้า หลอดไฟ เครื่องเสียง เป็นต้น พร้อมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลและซ่อมบำรุงให้อุปกรณ์ไฟฟ้าเหล่านั้นอยู่ในสภาพใช้งาน ได้อยู่เสมอ เพื่อป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร

๑๓. จัดทำคู่มือและฝึกอบรมผู้รับผิดชอบเฉพาะ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามหน้าที่ ให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องและข้าราชการทุกคน มีความรู้ในการป้องกันและการปฏิบัติตนกรณีเกิดอัคคีภัยภายใน หน่วยงาน เช่น การดับเพลิงเบื้องต้น การปฐมพยาบาล และการช่วยเหลือฉุกเฉิน และให้ถ่ายทอด ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตนให้ทราบโดยทั่วกันด้วย

๑๔. จัดทำผังการติดต่อสื่อสารหมายเลขโทรศัพท์ของฝ่ายพัสดุ ผู้ดูแลอาคาร เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย สถานีตำรวจ และสถานีดับเพลิงใกล้เคียง โดยทำป้ายติดให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในกรณีที่เกิดไฟไหม้

๑๕. จัดการอบรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่บุคลากรในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้ลิฟท์ และวิธีการช่วยเหลือตัวเองเมื่อเกิดเพลิงไหม้

๑๖. จัดกิจกรรมซักซ้อมการหนีไฟประจำปี (Fire Drill)

๑๗. กำหนดให้เส้นทาง/บันไดหนีไฟ ปราศจากสิ่งกีดขวาง

แผนการอบรม

เป็นแผนการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยและการอพยพหนีไฟให้แก่เจ้าหน้าที่ของ ดย. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) การฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดับเพลิงในเบื้องต้น วิธีการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงประเภทต่างๆ การดูแลอุปกรณ์ดับเพลิงภายในอาคาร รวมถึงทราบตำแหน่งที่ตั้งเมนสวิทช์ (คัทเอาท์) และวิธีปฏิบัติในการตัดกระแสไฟฟ้าในกรณีฉุกเฉิน ทราบจุดที่ตั้งของถังดับเพลิงบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยงาน จุดตัดกระแสไฟฟ้า (คัทเอาท์) ภายในหน่วยงานของตนหรือใกล้เคียงและพร้อมที่จะตัดได้เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้น ทราบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm) โดยสัญญาณดังกล่าวจะต้องให้ทุกคนที่อยู่ภายในอาคารได้ยินทั่วถึงกัน ทราบวิธีแจ้งเหตุเพลิงไหม้และการรายงานผู้บังคับบัญชาตลอดจนเรียนรู้วิธีการปฐมพยาบาลและการช่วยเหลือเบื้องต้นในกรณีฉุกเฉิน

๒) การฝึกซ้อมแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย เพื่อทดสอบแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยของ ดย. และซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการเผชิญเหตุการณอัคคีภัยให้แก่บุคลากรของ ดย. โดยกำหนดการฝึกซ้อมฯ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

• การปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย

เมื่อเกิดเพลิงไหม้ ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้พบเห็นเพลิงไหม้ ตัดสินใจว่าดับเพลิงได้ด้วยตนเองหรือไม่

- กรณีดับเพลิงได้ ให้ดำเนินการดับเพลิงนั้นทันที หรือเรียกให้คนมาช่วยดับเพลิง และให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ

- กรณีดับเพลิงไม่ได้ ให้แจ้งผู้อำนวยการดับเพลิง(เลขานุการกรม) กรณีดับเพลิงได้ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ หากยังไม่สามารถยุติเพลิงได้ให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพลิงไหม้ขั้นต้น

๒. การเข้าสู่แผนปฏิบัติการเพลิงไหม้ขั้นต้น

- ตัดกระแสไฟฟ้าบริเวณที่เกิดเหตุทันที

- ไปที่สัญญาณแจ้งเพลิงไหม้ แจ้งเตือนภัย

- แจ้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เวรยาม ช่วยกันทำการดับเพลิง

หากยังไม่สามารถยุติเพลิงได้ หัวหน้าหน่วยงานรีบตัดสินใจใช้แผนปฏิบัติการเมื่อเกิดเพลิงไหม้ขั้นลุกลาม

๓. การเข้าสู่แผนปฏิบัติการเพลิงไหม้ขั้นรุนแรง

- แจ้งศูนย์นิรภัยทาง “สายด่วนนิรภัย ๑๗๘๔” หรือหน่วยดับเพลิง (โทร ๑๙๙) โดยบอกชื่อผู้แจ้ง สถานที่เกิดเหตุ ลักษณะของไฟที่กำลังลุกไหม้ หมายเลขโทรศัพท์ของผู้แจ้ง
- บุคคลที่มีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่ทันที เช่น ผู้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินและเอกสารสำคัญต่างๆ (ตามแถบสัญลักษณ์ความสำคัญที่แจ้งไว้แล้ว และดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยด้วย) ผู้มีหน้าที่เฝ้ารักษาทรัพย์สิน ฯลฯ สำหรับผู้ไม่มีหน้าที่ให้อพยพ
- ควบคุมอย่าให้ใครกลับเข้าไปเก็บสิ่งของส่วนตัวอีก

๔. การเข้าสู่แผนอพยพหนีไฟ

- ผู้นำทางหนีไฟ จะเป็นผู้นำทางอพยพหนีไฟตามทางออกที่จัดไว้ไปยังพื้นที่เตรียมการรองรับการอพยพที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นจุดนัดพบ หรือจุดรวมพล ห้ามหนีและไม่ควรผ่านด้านที่เกิดเพลิงไหม้ หากมีกลุ่มควันให้คลานต่ำ และห้ามใช้ลิฟท์เป็นทางหนีไฟ
- ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบให้ตรวจสอบยอดจำนวนคนของหน่วยงาน พร้อมรายงานต่อผู้อำนวยการสำนัก/กอง/กลุ่ม หากพบว่ายังอพยพหนีออกมาไม่ครบจำนวนจริงจะได้มีการค้นหาเพื่อช่วยชีวิตต่อไป
- หน่วยปฐมพยาบาลทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในกรณีมีผู้เป็นลมหมดสติ ให้รีบนำส่งโรงพยาบาล โดยเร็วทันที

การอพยพเคลื่อนย้าย

การอพยพเคลื่อนย้ายออกนอกอาคารไม่ควรทำโดยพลการ นอกจากมีเสียงกริ่งสัญญาณเตือนภัยที่ติดตั้งบริเวณทางเดินส่วนกลางของแต่ละชั้นดังขึ้น

การอพยพเคลื่อนย้ายที่จำเป็นต้องรีบเร่งโดยมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ

มีควันไฟกระจายไปทั่วทุกชั้น หรือจะมีอันตรายถ้าจะหนีไปทางบันไดหนีไฟ หรือไฟลุกลามแพร่กระจายไปมากแล้ว จนไม่สามารถควบคุมได้

การอพยพเคลื่อนย้ายเจ้าหน้าที่ออกจากชั้นต่างๆ

ให้ อธิบดี ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะต้องให้อพยพเคลื่อนย้ายออกจากอาคารเพียงบางชั้นหรือทุกชั้น ซึ่งหากต้องการอพยพเจ้าหน้าที่เคลื่อนย้ายออกจากอาคารควรปฏิบัติ ดังนี้

- กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ชั้นใด ให้สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม หรือเจ้าหน้าที่ที่อยู่ภายในชั้นนั้นอพยพเคลื่อนย้ายออกจากอาคารไปก่อน รวมทั้งชั้นที่อยู่เหนือกว่าและชั้นที่อยู่ต่ำกว่า ๑ ชั้น ส่วนชั้นที่เหลือให้รีบอพยพเคลื่อนย้ายตามออกไป ถ้าทุกคนปฏิบัติตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ได้ก็สามารถหลีกเลี่ยงการตื่นตระหนกตกใจและช่วยลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นในช่วงระหว่างทางลงบันไดหนีไฟได้

● การปฏิบัติภายหลังเกิดอัคคีภัย

เป็นการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งที่ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายจากการเกิดอัคคีภัยได้รับการช่วยเหลือ แก้ไขให้กับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม รวมทั้งให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตตามสภาพปกติได้โดยเร็ว โดยดำเนินการตามแผนบรรเทาทุกข์และแผนการฟื้นฟูบูรณะ ดังนี้

๑. แผนการบรรเทาทุกข์

- ๑) ประสานงานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล
- ๒) สำรวจ ประเมินความเสียหายผลการปฏิบัติงานและรายงานสถานการณ์เพลิงไหม้
- ๓) การรายงานตัวของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และกำหนดจุดนัดพบและจุดรวมพลของบุคลากร
- ๔) การค้นหาและช่วยเหลือชีวิตผู้ประสบภัย
- ๕) การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยจากจุดเกิดเหตุไปยังศูนย์อำนวยความสะดวกเฉพาะกิจ

๒. แผนการฟื้นฟูบูรณะ

- ๑) ให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติฟื้นฟูบูรณะขั้นต้น โดยการจัดตั้ง “หน่วยบรรเทาทุกข์” ร่วมกับ “หน่วยระงับภัย”
- ๒) ประชุมพยาบาลผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยจากเหตุเพลิงไหม้ และดำเนินการส่งต่ออย่างถูกต้อง
- ๓) ขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สินไปยังที่ปลอดภัย
- ๔) สำรวจความเสียหายและความต้องการด้านต่างๆ
- ๕) ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจเจ้าหน้าที่ให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว
- ๖) ปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไขความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติ
- ๗) รักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่เกิดเหตุ

รายงานเหตุการณ์

๑. กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ในเวลาราชการ

ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม ซึ่งอยู่ ณ สถานที่เกิดเพลิงไหม้ แจ้งเหตุการณ์การเกิดเพลิงไหม้ต่อ เลขานุการกรม เพื่อรายงานให้ อธิบดี ทราบต่อไป

๒. กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้นอกเวลาราชการ

ให้หัวหน้ารักษาความปลอดภัยรายงานเหตุการณ์การเกิดเพลิงไหม้ต่อ เลขานุการกรม เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาทราบต่อไป

๓. การรายงานเหตุเพลิงไหม้ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. การรายงานครั้งแรก ให้กระทำทันทีเมื่อทราบว่าเกิดเหตุการณ์เกิดเพลิงไหม้ขึ้น โดยรายงานโดยย่อทางโทรศัพท์

๒. การรายงานครั้งต่อไป ให้กระทำเมื่อเหตุการณ์เพลิงไหม้ได้สงบลงเป็นปกติ โดยรายงานเป็นหนังสือราชการโดยเร็วที่สุด

*****

บทที่ ๒

แผนป้องกันน้ำท่วม

หมายถึงแผนฉุกเฉินเพื่อป้องกันชีวิตทรัพย์สินเฉพาะกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเกี่ยวกับการเกิดน้ำท่วมภายใน ดย.

● การปฏิบัติก่อนเกิดเหตุน้ำท่วม

๑. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ดังนี้

- เสื่อกันฝน
- รองเท้า บู๊ต
- เครื่องสูบน้ำ
- กระจสบทราย
- เสือชูชีพ
- เรือท้องแบน

๒. ขั้นตอนการเตรียมปฏิบัติ ดังนี้

- การเตรียมความพร้อม
- ตรวจสอบเช็คเครื่องสูบน้ำและกระจสบทรายให้พร้อมใช้งาน ทุกสัปดาห์
- ทำความสะอาด ตะแกรงและพื้นที่โดยรอบเครื่องสูบน้ำ ทุกๆ เดือน
- ทำความสะอาดท่อและรางระบายน้ำ ทุก ๑ ปี ควรทำช่วงหน้าร้อน

๓. แผนระงับกรณีน้ำท่วม

หัวหน้าทีม มีหน้าที่

๑) วิเคราะห์สถานการณ์สถานะน้ำท่วม และจัดเจ้าหน้าที่ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศ ตรวจสอบระดับน้ำ เฝ้าระวัง แนวโน้มการเกิดเหตุ หากน้ำล้นสูงของน้ำเท่ากับระดับถนนให้เจ้าหน้าที่เตรียมกระจสบทรายเตรียมพร้อมไว้ สามารถติดตามข่าวได้ที่

- <http://dds.bangkok.go.th/canal/index.aspx> และ
- <http://www.scadachaopraya.com>

๒) ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลากร ดย. และผู้ที่อยู่ในอาคารทราบ

๓) จัดระเบียบที่ทำงาน โดยจัดวางสิ่งของในที่สูงและตัดไฟฟ้า เพื่อป้องกันน้ำท่วม

๔) ตรวจสอบคูแวนพื้นที่น้ำท่วม เพื่อเตรียมการเคลื่อนย้ายเอกสารทรัพย์สินราชการ ที่สำคัญไปเก็บไว้ที่สูง กรณีจำเป็นต้องนำออกนอกสถานที่ราชการให้ขออนุมัติในการเคลื่อนย้าย

๕) จัดให้มีบันทึกหมายเลขโทรศัพท์สำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินในสถานที่ต่างๆ ซึ่งสังเกตได้ง่าย เช่น ในลิฟท์ เป็นต้น

๔. หน้าที่ของทีมป้องกันน้ำท่วม

๑) ผู้บัญชาการแผนฯ อำนาจการ ควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแลและแก้ปัญหาในการป้องกันน้ำท่วมภายใน ดย.

๒) รองผู้บัญชาการแผนฯ มีหน้าที่รับผิดชอบนำทีมป้องกันน้ำท่วม และติดต่อกับหน่วยงานรปภ. เมื่อมีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ

๓) ช่างอาคาร มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมเครื่องสูบน้ำโดยเครื่องยนต์เมื่อเกิดเหตุ น้ำท่วม ดังนี้

- ปิดประตูระบายน้ำ
- วางกระสอบทราย ที่ความสูง ๗๐ cm กั้นพื้นที่โดยรอบ
- เดินเครื่อง สูบน้ำ เพื่อลดระดับน้ำ ในกรณีที่มีฝนตก
- ท่อระบายภายในอาคารถมกระสอบทรายในท่อระบายน้ำให้เต็ม

● การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ น้ำท่วม

๑. วิธีการปฏิบัติและแนวทางในการป้องกันน้ำท่วม ดังนี้

๑) เมื่อน้ำท่วมเกิดขึ้นบริเวณ ดย. ให้หัวหน้าทีมทำหน้าที่ตรวจสอบพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมและเป็นผู้นำทีม ป้องกันน้ำเข้าระงับเหตุ น้ำท่วมได้ทันที

๒) ผู้สั่งการป้องกันน้ำท่วม หรือผู้ช่วยจะต้องเข้าไปควบคุมน้ำ ในพื้นที่และประสานกับฝ่ายรักษาความปลอดภัย เพื่อประเมินสถานการณ์

๓) ผู้สั่งการป้องกันน้ำท่วม ต้องแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แต่ละบุคคล ประจำตำแหน่งเครื่องสูบน้ำ และปิดกั้นทางน้ำโดยทันที และทำการเฝ้าระวัง จุดต่างๆที่น้ำสามารถเข้ามาในอาคารได้เดินเครื่องสูบน้ำทุกตัวเต็มกำลังที่ประตูด้านหน้าถนน

๔) ขนย้ายวัสดุ หรืออุปกรณ์ที่สัมผัสน้ำไม่ได้ ไปยังจุดที่ปลอดภัย

๕) เมื่อน้ำท่วมในจุดที่มีกระแสไฟฟ้า ช่างมีหน้าที่ต้องตัดไฟฟ้า ในพื้นที่ออกทันที เพื่อป้องกันอุบัติเหตุอันเกิดจากไฟฟ้าช็อต

๖) หลังน้ำลดแล้ว ให้หัวหน้าทีมป้องกันน้ำท่วม เข้าตรวจสอบความเสียหายและแจ้งผู้บริหารระดับสูง

๗) ให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดพื้นที่บริเวณที่เกิดน้ำท่วม หลังจากสรุปผลจากการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว

๘) หัวหน้าทีมป้องกันน้ำท่วมตรวจสอบเก็บอุปกรณ์เครื่องสูบน้ำ และเก็บเข้าในสถานที่ให้พร้อมใช้งาน

๒. เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉิน

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมพื้นที่เขตบางซื่อ ๐๒-๕๘๖-๙๙๘๑
๐๒-๕๘๖-๙๙๗๗ ต่อ ๖๐๓๒-๓, ๖๐๔๓

● การปฏิบัติหลังเหตุน้ำท่วม

๑. แผนบรรเทาทุกข์ เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น โดยแผนดังกล่าวประกอบไปด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑) หน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เป็นการรับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุน้ำท่วม

๒) การสำรวจความเสียหาย จุดประสงค์เพื่อการประเมินความเสียหายในเบื้องต้น และนำเข้ารายงานต่อที่ประชุมระดับบริหารของ สท.

๓) การช่วยชีวิต และการค้นหาผู้เสียชีวิต การปฏิบัติตามหน้าที่นี้ เพื่อค้นหาผู้ประสบภัยในที่เกิดเหตุ และนำตัวผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

๔) การเคลื่อนย้าย เป็นการอพยพทรัพย์สินและของมีค่าขององค์กร ออกจากพื้นที่ที่เกิดเหตุ แล้วนำไปเก็บไว้ในสถานที่ปลอดภัย หากมีผู้เสียชีวิตจะนำศพไปชันสูตร

๕) การประเมินความเสียหาย ผลการปฏิบัติงาน และรายงานสถานการณ์ เพื่อเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์นำไปสู่การรายงาน และประเมินความเสียหายเสนอต่อผู้บริหาร ดย.

๖) การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นการช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัย

๗) การปรับปรุงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม สามารถดำเนินธุรกรรมได้โดยเร็ว เป็นการวิเคราะห์และซ่อมแซมสถานที่ หาผลสรุปเพื่อรายงานต่อผู้บริหาร

๒. แผนฟื้นฟูสภาพแวดล้อมหลังจากน้ำท่วม

ในกรณีเกิดน้ำท่วมภายในบริเวณอาคาร และทางเจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขสถานการณ์จนกระทั่งน้ำลด จำเป็นอย่างยิ่งที่ทางอาคารจะต้องฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณที่เกิดน้ำท่วม โดยการเก็บกวาดขยะ เศษวัสดุต่างๆ ที่ปนเปื้อนลอยพร้อมกับน้ำ โดยจัดแยก เป็นขยะใช้ไม่ได้ นอกจากนี้จะต้องสำรวจ และกำจัดสัตว์ที่เป็นพาหนะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ และสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ ที่หนีน้ำมาอาศัยบริเวณอาคารซึ่งจะนำพาเชื้อโรคมายัง โดยแจ้งผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาวิธีการป้องกันและกำจัด ต่อไป นอกจากนี้ยังต้องสำรวจพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมว่ามีพืช วัชพืช เกิดเน่าตายอาจจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคได้

*****

บทที่ ๓

แผนรองรับจากแผ่นดินไหว

ความหมาย

แผ่นดินไหว (Earthquake) หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันมีสาเหตุหลักมาจากการขยับเคลื่อนตัวของเปลือกโลก การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

อาคารถล่ม หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวในประเทศไทย

๑) แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ที่มีแหล่งกำเนิดมาจากภายนอกประเทศ โดยมีแหล่งกำเนิดจากตอนใต้ของประเทศจีน พม่า ลาว ทะเลอันดามัน ตอนเหนือของ เกาะสุมาตราตราซึ่งจะทำให้เกิดแรงสั่นไหวในบริเวณภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

๒) แผ่นดินไหวเกิดจากแนวรอยเลื่อนที่ยังสามารถเคลื่อนตัว ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศ เช่น รอยเลื่อนเชียงแสน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนแพะ รอยเลื่อนเถิน รอยเลื่อนเมย อุทัยธานี รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ รอยเลื่อนคลองมะรุย

อันตรายที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

ภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๑) ภัยจากการสั่นไหวของพื้นดิน ก่อให้เกิดการปรับตัวของดินที่ต่างกัน การพังทลายของดินและโคลน และการที่ดินมีสภาพกลายเป็นของเหลวอาจเกิดอาคารถล่มได้

๒) ภัยจากการยกตัวของพื้นดินบริเวณรอยเลื่อน

๓) ภัยที่เกิดจากการคลื่นใต้น้ำที่เรียกว่า “Tsunami” คลื่นนี้เกิดขึ้นจากแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในทะเล และมหาสมุทร ทำให้เกิดคลื่นทะเลซัดฝั่ง

๔) ภัยจากอัคคีภัยหลังจากเกิดแผ่นดินไหว

ขั้นตอนการปฏิบัติในการบรรเทาภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว

● **ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม**

เป็นการดำเนินการเพื่อจัดเตรียมและลดผลกระทบความเสียหายหรือแก้ไขปัญหาล่วงหน้าก่อนที่แผ่นดินไหวและอาคารถล่มจะเกิดขึ้น

๑) จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวและอาคารถล่มรวมทั้งประสานและฝึกซ้อมแผนการบรรเทาภัยกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

๒) การติดตามข้อมูลข่าวสารของกรมอุตุนิยมวิทยาหรือทางราชการจากวิทยุโทรทัศน์และเชือฟังคำเตือนอย่างเคร่งครัด

๓) ตรวจสอบความปลอดภัยของอาคารและเครื่องใช้ภายในอาคาร ทำการยึดอุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ตู้และชั้นหนังสือยึดติดกับฝาหรือเสา ไม้วางของหนักบนที่สูง

๔) สอนเจ้าหน้าที่ให้รู้จักตัดไฟ ปิดวาล์วน้ำและแก๊ส

๕) สำรองเสบียงอาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาทิ ไฟฉาย เครื่องมือช่าง อุปกรณ์ดับเพลิง เพื่อเตรียมรับแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่จะเกิดขึ้น

๖) ซักซ้อมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว และกำหนดจุดนัดพบที่ปลอดภัย เมื่อมีการพลัดพรากหรือเตรียมการเพื่อการอพยพเคลื่อนย้ายไปที่ปลอดภัย

๗) ทางอาคารจัดเตรียมเจ้าหน้าที่รวมทั้งฝึกซ้อมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดแผ่นดินไหวหรืออาคารถล่มอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหว

๘) สำรอง พื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันรวมทั้งสำรวจ พื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙) ให้มีการตรวจสอบสภาพของอาคารหากไม่แข็งแรงให้ประสานแจ้งผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการเสริมความแข็งแรง รวมทั้งควบคุมการก่อสร้างอาคารให้สามารถต้านทานแรงแผ่นดินไหว

๑๐) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันภัย เพื่อเตรียมรับสถานการณ์

● **ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม**

เป็นการดำเนินการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการระดมทรัพยากรต่างๆ เข้าช่วยเหลือเพื่อรักษาชีวิต ทรัพย์สิน และบรรเทาทุกข์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย ตลอดจนลดความรุนแรงของแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่เกิดขึ้น

๑) ไม่ตื่นตกใจ พยายามควบคุมสติอย่างสงบ อยู่ในที่แข็งแรงปลอดภัย ถ้าอยู่ในอาคารให้ยืนหรือหมอบอยู่ในส่วนของอาคารที่มีโครงสร้างแข็งแรงที่สามารถรับน้ำหนักได้มาก หรืออยู่ใต้โต๊ะที่แข็งแรง เพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งปลักหักพังร่วงหล่นลงมา อยู่ให้ห่างจากประตู หน้าต่าง สายไฟ อุปกรณ์ ไฟฟ้า และสิ่งห้อยแขวง

๒) ตัดสะพานไฟ ปิดวาล์วน้ำ และแก๊สหุงต้มให้เรียบร้อย

๓) หากอยู่ในรถ ให้หยุดรถจนกว่าความสั่นสะเทือนจะหยุด

๔) อย่าใช้เทียน ไม้ขีดไฟหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ เพราะอาจมีแก๊สรั่วอยู่

๕) ติดตามเหตุการณ์และคำเตือนของทางราชการอย่างใกล้ชิดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
ไม่ตื่นตกใจ

๖) เตรียมความพร้อมที่จะอพยพไปในที่ปลอดภัย

๗) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่
ที่เกิดภัยและเป็นศูนย์กลางในการประสานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๘) จัดระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะบริเวณที่อาคารถล่ม

๙) ดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยรวมทั้งเคลื่อนย้ายทรัพย์สินขององค์กรไปไว้ใน
พื้นที่ปลอดภัย

๑๐) เมื่อจวนตัวให้คำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตมากกว่าทรัพย์สิน

● ขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ให้กลับคืน
สู่สภาพคงเดิม ในช่วงก่อนเหตุการณ์ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

๑) การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่

- สำรวจความเสียหายและความต้องการด้านต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

- ให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย เช่น ที่พักอาศัยชั่วคราว น้ำอุปโภค บริโภค

เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

- ทำความสะอาด รื้อสิ่งปลักหักพัง สิ่งชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

๒) การฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ประสบภัย

- จัดให้มีบริการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย เพื่อรักษาชีวิตผู้ได้รับอันตรายในระยะแรก

- จัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจและสร้างความเชื่อมั่นในการให้ความ

ช่วยเหลือของการประสานส่วนภูมิภาคต่อเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน

● แผนอพยพ

แผนอพยพ กำหนดขึ้นเพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานและ
สถานที่ทำงานในขณะเกิดภัยพิบัติ

แผนการอพยพที่กำหนดนั้น มีองค์ประกอบต่างๆ เช่น ผู้นำทาง จุดนัดพบหน่วยตรวจสอบ
จำนวนเจ้าหน้าที่ หน่วยช่วยชีวิตและอพยพ ฯลฯ ควรได้มีการกำหนดความรับผิดชอบในแต่ละ
หน่วยงานโดยขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการอพยพ ดังนี้

- ผู้ควบคุมการอพยพ ตัวแทนสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม

- ผู้ช่วยผู้ควบคุมการอพยพ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

● **แผนงานกำหนดหน้าที่การปฏิบัติ ดังนี้**

- ผู้นำทาง จะพาผู้ปฏิบัติงานอพยพหนีไฟไปตามทางออกที่ได้กำหนดไว้จุดนัดพบหรือ .
จุดรวมพล จะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่สามารถมารายตัวและทำการตรวจนับจำนวนได้
- หน่วยตรวจสอบเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ตรวจนับจำนวนเจ้าหน้าที่ว่าได้อพยพออกมานอกบริเวณที่ปลอดภัยครบทุกคนแล้วหรือไม่
- หน่วยช่วยชีวิตและยานพาหนะ จะเข้าค้นหาและช่วยชีวิตเจ้าหน้าที่ที่ติดค้างอยู่ในอาคาร รวมถึงกรณีเจ้าหน้าที่ออกมาถึง “จุดรวมพล” แล้วมีอาการเป็นลม ช็อคหมดสติ หรือบาดเจ็บ เป็นต้น จะทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และติดต่อยานพาหนะในกรณีที่ต้องนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

*****

บทที่ ๔

แผนป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงและการจลาจล

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและทางประชาธิปไตยค่อนข้างสูง ประกอบกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การชุมนุมประท้วงของกลุ่มประชาชน อันเกิดจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังทางการเมือง กลุ่มนักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และประชาชน ที่เดือดร้อนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหานั้น ทำให้มีความขัดแย้งด้วยแนวความคิดทางการเมือง รวมทั้งการก่อเหตุร้ายด้วยการสร้างความไม่สงบขึ้น โดยใช้รูปแบบต่างๆ เช่น การใช้วัตถุระเบิด การยิงอาวุธร้ายแรงจากระยะไกล การลอบวางเพลิง การปิดล้อมสถานที่สำคัญๆ เพื่อการข่มขู่ การต่อรอง ส่วนราชการอาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองได้

ดังนั้น เพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วง และการก่อจลาจล และจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่วงที่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) จึงได้จัดทำแผนรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วง และการก่อการจลาจลขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรใน ดย. ให้สามารถรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง การก่อการจลาจลที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม
๒. เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ไว้ให้พร้อมปฏิบัติงานทั้งในระยะก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังที่เหตุการณ์ได้ผ่านพ้นไปแล้ว
๓. เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความมั่นคงของชาติ และป้องกันการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะมีผลเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ และทางราชการ

นิยามศัพท์

การประท้วง หมายถึง การแสดงออกด้วยการกระทำ เพื่อแสดงให้เห็นว่า คัดค้าน หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งมีหลากหลายวิธี เช่น การอดข้าวประท้วง การเดินประท้วง ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการแสดงออกทางสังคมและการเมือง โดยการประท้วงที่ใช้ความรุนแรงก่อให้เกิดความวุ่นวาย จนกลายเป็นการก่อการจลาจล

การก่อการจลาจล หมายถึง การก่อความไม่สงบที่มีลักษณะคล้ายสงครามกลางเมือง คือ มีมวลชนขนาดใหญ่รวมตัวกันเคลื่อนไหว เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และไม่อาจควบคุมมวลชนที่สามารถมารวมตัวกันนั้นได้ จนนำไปสู่การจลาจล สร้างความวุ่นวาย สับสนและเกิดความเสียหาย โดยเมื่อสถานการณ์พัฒนาสู่การจลาจลแล้ว ก็จะมีการปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ

หลักการปฏิบัติ

๑. การชุมนุมประท้วง โดยทั่วไปจะต้องพิจารณาว่า เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่สามารถชุมนุมสงบ และปราศจากอาวุธภายในขอบเขตกฎหมาย การป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง และการก่อการจลาจลต้องปฏิบัติอย่างละมุนละม่อม ใช้การเจรจาทำความเข้าใจ และการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ

๒. การใช้กำลังเข้าระงับเหตุชุมนุมประท้วงเป็นมาตรการสุดท้ายเมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน สั่งการ ควบคุมดูแลเพื่อป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงด้านการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าระงับเหตุควบคุมพื้นที่ การจัดการจราจรในพื้นที่เกิดเหตุ

๒. ดย. มีหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อระงับการชุมนุมประท้วงรวมทั้งติดตามผลการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง

ขั้นตอนการปฏิบัติ

● ก่อนเกิดภัย

การเตรียมความพร้อม มีแนวทางดังนี้

๑. ติดตามข้อมูลข่าวสารจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม

๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล ตรวจสอบเงื่อนไข ประเด็นปัญหาความเดือดร้อน ความขัดแย้งที่มีในพื้นที่ เพื่อเตรียมการป้องกัน และแก้ปัญหา และปฏิบัติแผนการป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล

๓. จัดเตรียมกำลังเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระบบการสื่อสาร ยานพาหนะ และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติภารกิจไว้ให้พร้อม

๔. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการปฏิบัติทางจิตวิทยา ขจัดเงื่อนไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการกับประชาชน หรือระหว่างเอกชนด้วยกันในพื้นที่

๕. รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ ของผู้ที่รับผิดชอบ และผู้ประสานงานเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยเรียงรายชื่อตามความรับผิดชอบ ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่อันดับต้น และให้ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแทนอยู่ในอันดับถัดไป รวมทั้งรายชื่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถใช้ในกรณีฉุกเฉิน

● ขณะเกิดภัย

การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีแนวทางดังนี้

ให้สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และจัดการจราจร โดยให้ผู้อำนวยความสะดวก/กอง/ศูนย์/กลุ่มและผู้ได้รับมอบหมายปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อได้พบเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง การจลาจล ใน ดย. และบริเวณแวดล้อมใกล้เคียง (หรือเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้) ให้ติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องตามหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน รายงาน เหตุการณ์ วิธีแก้ไข และปัญหาที่เกิดขึ้นขั้นต้นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

๒. ให้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลความปลอดภัยของพื้นที่เกิดเหตุ การแจ้งขอ ความช่วยเหลือจากภายนอก การสื่อสารทั้งภายในและภายนอก แผนการอพยพ จุติรวมพล วิธีการลด และขจัดผลกระทบ

๓. ประชาสัมพันธ์ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในอาคาร รวมทั้งบุคคลภายนอกที่มาติดต่อ งานได้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่อมีการชุมนุมประท้วง ตลอดจนคำแนะนำในการ ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด

๔. ควบคุม ดูแล ประสานงาน การป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงและก่อการจลาจล

๕. จัดเตรียมพื้นที่สำรองหรือจุดรวมพลที่สามารถตรวจนับบุคลากรของ ดย. เพื่อการ ปฏิบัติการหากเกิดเหตุฉุกเฉิน

๖. จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๗. แจ้งสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม ที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อเข้าเจรจาแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

๘. จัดเจ้าหน้าที่ร่วมเจรจายุติการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล รวมทั้งติดตามผลการ แก้ไขปัญหาให้ยุติลง โดยสิ้นเชิง

๙. บันทึกเหตุการณ์ การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะฉุกเฉินทั้งหมด ตั้งแต่รายงาน เหตุการณ์เกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ โดยสามารถทำการบันทึกเหตุการณ์ด้วยอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เทปบันทึกเสียง การสอบถามจากผู้เห็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในภาวะฉุกเฉินเหตุการณ์จากชาวต่างชาติ

๑๐. การให้ข้อมูลขณะเกิดเหตุภาวะฉุกเฉิน การตอบคำถามขณะภาวะฉุกเฉินให้กับสื่อหรือ บุคคลภายนอกนั้น ผู้ที่ให้ข้อมูล ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการเท่านั้น ยกเว้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก หัวหน้าส่วนราชการ

๑๑. จัดเสริมเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เพื่อเพิ่มจุดตรวจตราของพื้นที่เกิดเหตุให้มีความรัดกุมและรู้สถานการณ์ล่วงหน้ามากยิ่งขึ้น

๑๒. ประสานสถานที่รอบสำนักงานฯ เพื่อเปิดเส้นทางฉุกเฉิน

● หลังเกิดภัย

การจัดการหลังเกิดภัย มีแนวทางดังนี้

๑. ให้สำนัก/กอง/กลุ่มที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แก้ไขปัญหาของผู้ชุมนุม ให้เสร็จสิ้นลงโดยเร็ว

๒. ประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติการทางจิตวิทยาเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในข้อเท็จจริง ที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินการของ สท.

๓. ฟื้นฟูความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ

๔. ดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อปรากฏว่าได้มีการกระทำละเมิดกฎหมาย

บทที่ ๕

แผนรองรับเหตุการณ์เกี่ยวกับคดีอาญา

คดีอาญา ได้แก่ คดีเกี่ยวกับความผิดและโทษซึ่งกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น เช่นพระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งมีโทษในทางอาญา

โทษทางอาญามี ๕ สถาน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์

ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล

จำเลย หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลแล้วโดยข้อหาว่ากระทำความผิด

ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทน เช่น ผู้แทนนิติบุคคล ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ เป็นต้น

พนักงานอัยการ หมายถึง เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล

พนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวน เช่น เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

ข้อปฏิบัติในการป้องกันเกี่ยวกับคดีอาญา

๑. คดีข่มขืน

➤ การช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นก่อนตัดสินใจดำเนินคดี

ในระหว่างเกิดเหตุควรพยายามตั้งสติให้ได้ หากไม่มีทางเลือก ที่ดีไปกว่าการรักษาชีวิตไว้ก่อนแล้ว จำเป็นต้องโอนอ่อนผ่อนตาม ก็ควรจะยอมไปก่อนเพื่อหาทางหลบหนีเอาตัวรอดเมื่อมีโอกาส พยายามหาทางออกจากจุดเกิดเหตุให้เร็วที่สุด (โดยเฉพาะกรณีที่ถูกขัง) เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ต่อเนื่องต่อไป

➤ เมื่อออกจากจุดเกิดเหตุสิ่งแรกที่ต้องทำคือ หาผู้ช่วยเหลือที่ใกล้ชิดที่สุด โดยเฉพาะถ้าคิดว่าตนเองไม่อาจทำอะไรต่อไปได้เอง เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือมีอาการบาดเจ็บมาก

➤ รีบไปพบแพทย์เพื่อรักษาบาดแผล, ตรวจเช็อกามโรค, โรคเอดส์, ป้องกันการตั้งครรภ์ และเพื่อตรวจหาหลักฐาน เช่น น้ำเชื้ออสุจิ, ร่องรอยการร่วมประเวณี, ขน, ผม, เป็นต้น รวมทั้งการหาสารประเภทยานอนหลับหรือแอลกอฮอล์ในร่างกายสำหรับรายที่ถูกวางยาหรือมอมเหล้า เปียร์ ดังนั้นเพื่อให้ได้ประโยชน์ในการเก็บพินิจหลักฐาน จึงไม่ควรเปลี่ยนเสื้อผ้า อาบน้ำ หรือชำระล้างสิ่งใด ๆ จากร่างกายก่อนพบแพทย์

➤ รีบแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทันที เพราะยังสามารถบอก รูปร่างหน้าตา จุดจำลักษณะของผู้กระทำความผิด ในกรณีเป็นคนแปลกหน้า เพื่อจะจับตัวผู้กระทำความผิดให้ได้เร็วก่อนจะหลบหนีไป และต้องแจ้งความ ณ สถานีตำรวจซึ่งอยู่ในท้องที่เกิดเหตุ และจดจำชื่อ-ที่อยู่ของพยาน สังเกตการณ์ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการติดตามมาเป็นพยานและในการดำเนินคดี

การร้องเรียนทางวินัย

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดรับราชการ ลูกจ้างประจำ หรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาจารย์มหาวิทยาลัย กิจการเอกชนต่าง ๆ รวมทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระ ที่มีองค์กรดูแลควบคุมจรรยาบรรณ เช่น แพทย์สภา, สภานายความ, ทันตสภา, วิศวกรสภา เป็นต้น ผู้เสียหายสามารถร้องเรียนต่อหน่วยงานเหล่านี้ได้ ซึ่งอาจจะมีผลให้ต้อง ไล่ออก, ปลดออก, ลดขั้นเงินเดือน, ตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ความประพฤติไว้

เพราะนอกจากจะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ทางหนึ่งแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในด้านพยานหลักฐานต่าง ๆ เมื่อผู้เสียหายนำคดีขึ้นสู่ศาล หรือแม่ในชั้นศาล พยานหลักฐานจะอ่อนจนไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เช่น คดีขาดอายุความ มีการถอนคำร้องทุกข์ยอมรับค่าเสียหาย การข่มขืนผู้เสียหายจริง จะมีผลในด้านความก้าวหน้าของหน้าที่การงาน ของผู้กระทำความผิดได้ทางหนึ่ง

การแจ้งความร้องทุกข์

นอกจากจะมีการลงบันทึกประจำวันแล้ว สำหรับกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายจะต้องระบุตัวผู้กระทำความผิด ว่าต้องการให้เอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย มิใช่แจ้งไว้เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ หรือแจ้งไว้เป็นหลักฐาน จะไปตกลงค่าเสียหายกันก่อน เพราะเท่ากับยังไม่มี การแจ้งความร้องทุกข์ และควรขอคัดลอกบันทึกประจำวันการแจ้งความไว้ด้วย เพื่อป้องกันได้ว่ามี การลงบันทึกประจำวันจำไว้จริง

ประเภทของคนร้ายที่กระทำการข่มขืนกระทำชำเรา

จากการแยกแยะลักษณะของคนร้ายที่เป็นชาย ได้ข่มขืนกระทำชำเราหญิงที่เป็นเหยื่อทางเพศสามารถแบ่งได้ตามแรงจูงใจและลักษณะการทำผิดในการข่มขืนกระทำชำเราได้ดังนี้

- ๑) ทำผิดหลังหรือก่อนข่มขืน (Felony rape) คือมีการทำผิดอย่างอื่นด้วยเช่น ปล้นทรัพย์แล้วข่มขืน
- ๒) พวกรอคจิดก่อวอน (Nuisance offence) คือพวกที่ชอบเข้าไปข่มขืนในบ้าน หอพัก เป็นต้น
- ๓) ข่มขืนคนในครอบครัว (Domestic sexual assault) เช่น พ่อข่มขืนลูก เป็นต้น
- ๔) บุคคลที่คุ้นเคย (Social acquaintance rape) ซึ่งมักเป็นคนที่รู้จักกัน เมื่อสบโอกาสจึงทำการข่มขืน เช่น คนข้างบ้านที่ไว้ใจกัน ปล่อยให้เข้ามาในบ้านแล้วอยู่ตามลำพัง จึงข่มขืน เป็นต้น
- ๕) สมภารกินไก่อัด (Subordinate rape) เช่น ข่มขืนชำเราผู้ใต้บังคับบัญชา ลูกศิษย์ เป็นต้น
- ๖) ซาดิสต์ (Sadistic rape) เป็นพวกโรคจิต ที่เห็นความเจ็บปวดในทางเพศแล้วมีความสุข
- ๗) ลักพาแล้วข่มขืน (Abduction rape) เป็นกรณีคนร้ายฉุดพาขึ้นรถแล้วนำไปข่มขืน เช่น รถมอเตอร์ไซด์
- ๘) แก๊งค์ข่มขืน (Formal gang sexual assault) เป็นลักษณะองค์กรอาชญากรรมในการค้าประเวณีข้ามชาติหรือค้ำมนุษย์
- ๙) กลุ่มวัยรุ่นนุคคร่า (Informal gang sexual assault) เป็นกลุ่มวัยรุ่น ที่อาจคึกคะนองหรือมั่วสุมสังเสพติดแล้วสบโอกาส เห็นเหยื่อที่เหมาะสมโอกาส จึงลงมือฉุดคร่า ข่มขืนกระทำชำเรา

วิธีการป้องกันแก้ไขการถูกข่มขืน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แนะนำ วิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาการถูกข่มขืนไว้ 10 ประการ คือ

- ๑) อย่าแต่งกายโปรงสั้น การแต่งกายต้องรัดกุม ไม่โป้ เกินไป
- ๒) อย่าดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึงกรณี ยาเสพติด หากเพื่อนนำมาให้ลองแล้วใจอ่อนจะเป็นปัญหา
- ๓) อย่าพึ่งพาคนแปลกหน้า คนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนมาเกี่ยวพาราสิหรือ ทำที่เป็นแนะนำช่วยเหลือ
- ๔) อย่าคบหาเพื่อนไม่ดี ส่วนมาก เพื่อนที่ไม่ดี มักจะนำสิ่งที่ไม่ดีมาให้
- ๕) อย่าหลีกหนีพ่อแม่ ยุคนี้เด็กสาวมักจะ "โตเกินวัย" กับพ่อแม่ก็มักจะไม่ได้มีเวลาใกล้ชิด
- ๖) อย่าพ่ายแพ้ความพุ่มเพื่อย หญิงจำนวนมากอาจต้องจำใจ "ขายตัว-ขายยาเสพติด" เพื่อแลกเงิน
- ๗) อย่าเฉื่อยและเที่ยวเตร่ ควรจะมีผู้ใหญ่ในครอบครัวร่วมไปด้วย ยิ่งเป็นการ เทียวกลางคืน
- ๘) อย่าเกรงไม่กลับบ้าน การที่หญิงสาวไปนอนค้างอ้างแรมเป็นเรื่องเสี่ยงอย่างยิ่ง
- ๙) อย่าเผาผลาญเงินทอง
- ๑๐) อย่ามัวแต่มองเพื่อนชาย เด็กสาวที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนชาย มักเสียตัวโดยไม่เต็มใจ

คุณผู้หญิงหรือผู้ปกครองควรนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์จะได้ป้องกันแก้ไขปัญหาการถูกข่มขืนกระทำชำเรา เพื่อที่จะได้ไม่เป็นรอยแผลใจไปตลอดชีวิต เพราะถูกคนร้ายข่มขืนกระทำชำเรา

๒. คดีทำร้ายร่างกาย

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้กระทำร้ายซึ่งจะมีความผิดดังกล่าว จะต้องมีความเจตนาจะกระทำการประทุษร้ายแก่กาย หรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะกระทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด

เมื่อเผชิญกับคนร้ายหรือเหตุร้าย ให้ทำตามวิธีปฏิบัติต่อไปนี้

เมื่อคุณถูกทำร้าย

“เมื่อเผชิญหน้ากับคนร้ายหรือเหตุร้าย การตระโกนว่าไฟไหม้จะได้รับความสนใจและความช่วยเหลือมากกว่าตระโกนว่าช่วยด้วย คำว่าช่วยด้วยเป็นคำกว้างๆ หมายถึงอันตรายหลายประเภท ทำให้คนที่ได้ยินไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ แต่คำว่าไฟไหม้ทำให้คนเห็นว่าเป็นเรื่องพอช่วยได้”

การยอมความในคดีทำร้ายร่างกาย

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้นแม้ผู้เสียหายจะยอมความแต่ก็ไม่มีผลให้คดียุติ เพราะการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา ๒๙๕ ป.อ. เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน โดยคดีความผิดต่อแผ่นดินนั้นเป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่ความจะไปทำความตกลงยอมความกันไม่ได้ แม้ว่าคู่ความจะได้ทำการยอมความหรือถอนฟ้องคดีไปแล้ว พนักงานสอบสวนยังอาจดำเนินคดีเอาผิดกับผู้ต้องหาได้ อย่างไรก็ตามการยอมความในคดีอาญาของผู้เสียหายเองนั้นอาจมีผลเป็นการยอมความในส่วนคดีละเมิดอันเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หากในการยอมความนั้นมีเนื้อหาไปถึงการยอมความในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาด้วย

พรบ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายไว้ ดังนี้

กรณีผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ ได้แก่

- (๑) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท
- (๒) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- (๓) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ให้จ่ายในอัตราวันละไม่เกิน ๒๐๐ บาท เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

(๔) ค่าตอบแทนความเสียหายนอกจาก (๑) (๒) และ (๓) ให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท
ทั้งนี้ ค่าตอบแทนตาม ๑ และ ๒ ให้รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง และค่าอาหารในอัตราวันละไม่เกิน ๖๐๐ บาท.

ผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนจากการถูกทำร้ายร่างกาย จะต้องไม่มีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดด้วย ไม่ใช่เห็นชวยกพวกกรรมกัน ก็ไปร่วมแจม อันนี้ไม่ได้ กฎหมายเขาเรียกว่าไม่ใช่ผู้เสียหายโดยแท้จริง แต่ถ้าเกิดเราไปโดนลูกหลง หรือมีคนเอาสิ่งของ (เช่น ขวดเปียร์ ขวดเหล้า) ปาเราหัวแตกอย่างงี้อันนี้ถือว่าใช่

โดยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนฯ นอกจากจะเยียวยาผู้เสียหายจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถึงแก่ชีวิตแล้ว ก็ยังคุ้มครองผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ทำให้แท้งลูก ทอดทิ้งเด็กด้วยครับ

เมื่อเกิดเหตุแล้ว ผู้เสียหายจะต้องทำอย่างไรถึงจะได้รับเงินค่าตอบแทน

๑. ท่านจะต้องไปยื่นคำขอรับค่าตอบแทนที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม หรือที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทุกจังหวัด

๒. ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำร้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำความผิด

๓. ผู้เสียหายจะต้องนำเอกสารที่เกี่ยวข้องยื่นประกอบคำร้องด้วย เช่น ใบแจ้งความ ใบเสร็จการรักษาพยาบาล เป็นต้น

๓. คดีลักทรัพย์

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ความโลภการอยากได้ของของบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่พบเห็นโดยทั่วไปโดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งมีความชอบและรสนิยมในสินค้าราคาแพง การเห็นเพื่อนมีของสวยๆ แพงๆ ใ้ก็เกิดการอยากได้มาครอบครองเป็นของตนเองทำให้มีความคิดที่จะลงมือขโมยของของเพื่อนมาเป็นของเรา วัยรุ่นหลายคนคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องเล็กน้อย ถ้าของของเพื่อนหายไปเดี๋ยวพ่อแม่ของเขาก็ซื้อใหม่ให้

นอกจากนี้ การขโมยของเพื่อเอาไปขายโดยต้องการที่จะนำเงินไปเที่ยวมิให้พบเห็นอยู่บ่อยๆ ไม่แพ้กัน ถ้าหนักไปกว่านั้นวัยรุ่นที่ต้องการเงินมากไม่ว่าจะด้วยเหตุผลต้องการนำเงินไปเที่ยวหรือเสพยา ก็อาจจะกระทำการที่รุนแรงขึ้นได้ เช่น การไถ่เงินจากรุ่นน้อง การชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ของผู้อื่น กฎหมายเล็งเน้นปัญหาข้อนี้ และเห็นว่าควรจะมีการลงโทษคนที่เอาของของผู้อื่นไป ทั้งนี้เพื่อให้สังคมสงบสุขไม่วุ่นวายและป้องกันการติดตามเอาทรัพย์สินจากเจ้าของที่แท้จริงซึ่งอาจทำให้เกิดความรุนแรงตามมาได้

การลักทรัพย์

การลักทรัพย์ คือ การเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไป โดยต้องการจะครอบครองทรัพย์นั้นไว้ เพื่อตนเองเอาไปขายหรือให้กับบุคคลอื่นก็ตามแต่

ผู้ที่กระทำความผิดฐานลักทรัพย์จะต้องถูกระวางโทษไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๖ พันบาท

ยักยอกทรัพย์

การยักยอกทรัพย์ เป็นกรณีที่ทรัพย์นั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของบุคคลหนึ่ง แล้วบุคคลนั้นได้ยึดเพื่อไว้เป็นประโยชน์กับตนเอง ซึ่งทำให้เจ้าของทรัพย์ได้รับความเสียหาย เช่น นาย ก ยืมยางลบ นาย ข ไว้ใช้ แต่เห็นว่าสวยดีจึงไม่คืน ในกรณีเช่นนี้ นาย ก มีความผิดฐานยักยอกทรัพย์

ซึ่งจะต้องถูกระวางโทษไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับชั่วคราวสำหรับผู้ที่เก็บกระเป๋าดังค์ตกได้หรือของที่มีคนมาลื้มไว้ (โดยที่เจ้าของยังติดตามทรัพย์นั้นอยู่) หากนำกลับไปเพราะต้องการยึดถือไว้เองแล้วก็มีความผิดฐานลักทรัพย์ได้

การวิงราวทรัพย์

เป็นการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า หมายถึง เป็นการขโมยเจ้าของรู้ตัวและทรัพย์จะต้องอยู่ในใกล้ชิดตัวเจ้าทรัพย์

ผู้กระทำการวิงราวทรัพย์จะต้องถูกระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑ หมื่นบาท อย่างไรก็ตามถ้าการวิงราวทรัพย์ทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายหรือเสียชีวิต เช่น กระชากสร้อยจากเจ้าของแล้วสร้อยบาดคอเจ้าของสร้อย ผู้ที่กระทำจะต้องถูกระวางโทษหนักขึ้นด้วย

การกรรโชกทรัพย์

การกรรโชกทรัพย์ หากจะยกตัวอย่างให้เห็นได้อย่างชัดเจนคงต้องยกตัวอย่าง กรณีที่พบเห็นได้บ่อย คือ การที่รุ่นพี่บังคับเอาเงินจากรุ่นน้องหรือที่เรียกกันว่า "แก๊งค์ดาวไถ" พวกแก๊งค์ดาวไถมักจะบังคับขู่เข็ญให้รุ่นน้องเอาเงินหรือสิ่งของที่มีค่ามาให้ ถ้าไม่เอามาให้ก็มักจะถูกขู่หรือถูกทำร้าย ทำให้ต้องยอมตามที่แก๊งค์ดาวไถบังคับ

ผู้ที่กระทำความผิดในเรื่องนี้นั้นกฎหมายได้กำหนดโทษให้ต้องจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑ หมื่นบาท แต่ถ้าผู้ที่กระทำการกรรโชกขู่ว่าจะฆ่า ทำให้ได้รับอันตรายอย่างสาหัสหรือมีอาวุธมาขู่ด้วยก็จะได้รับโทษหนักขึ้น

การริดเอาทรัพย์สิน

การริดเอาทรัพย์สิน มีลักษณะการกระทำความผิดเหมือนการกรรโชกทรัพย์แต่ต่างกันเฉพาะวิธีการบังคับ กล่าวคือ การกรรโชกทรัพย์จะเป็นการขู่ว่าจะทำร้ายทำอันตราย แต่การริดเอาทรัพย์สินจะเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดจะเปิดเผยความลับซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ที่ถูกขู่หรือบุคคลอื่นจนผู้ที่ถูกขู่ยินยอมมอบเงินหรือทรัพย์สินให้

ผู้ที่กระทำความผิดฐานนี้จะต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒ พันบาท ถึง ๒ หมื่นบาท

ชิงทรัพย์

ชิงทรัพย์ คือ การลักทรัพย์ที่ประกอบด้วยการใช้กำลังเข้าทำร้ายหรือขู่เชิญว่าจะใช้กำลังเข้าทำร้ายในทันที ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่ครอบครองทรัพย์นั้นยินยอมให้ทรัพย์ไป หรือกระทำไปเพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำทรัพย์นั้นไป เช่น ขณะที่นายเอกกำลังเดินเล่นอยู่ นายโท ก็เข้ามาบอกให้สร้อยทองให้ถ้าไม่ให้จะทำร้ายหรือจะเอาปืนยิงให้ตายจนนายเอกต้องยอมถอดสร้อยของตนให้ เป็นต้น

ปล้นทรัพย์

การปล้นทรัพย์ มีลักษณะเช่นเดียวกับการชิงทรัพย์ต่างกันเพียงว่ามีผู้ร่วมชิงทรัพย์ตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป ผู้ที่กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์จะต้องถูกระวางโทษตั้งแต่ ๑๐ ปี ถึง ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๒ พันบาท ถึง ๓ หมื่นบาท หากการปล้นทรัพย์ผู้ปล้นคนใดคนหนึ่งมีอาวุธติดตัวไปด้วย หรือในการปล้นเป็นเหตุให้เจ้าทรัพย์หรือบุคคลอื่นได้รับถูกทำร้ายหรือเสียชีวิต

ผู้กระทำความผิดทุกคนแม้จะไม่ได้พกอาวุธหรือร่วมทำร้ายเจ้าทรัพย์หรือบุคคลอื่น กฎหมายก็ถือว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วย ซึ่งมีผลให้จะต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าการปล้นทรัพย์โดยไม่มีอาวุธหรือไม่ได้มีการทำร้ายผู้ใด

ทำให้เสียทรัพย์

การทำให้เสียทรัพย์ เป็นกรณีที่ผู้กระทำตั้งใจที่จะทำร้ายหรือทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นได้รับความเสียหาย เช่น ไม่พอใจอาจารย์ฝ่ายปกครองจึงเอาเหรียญไปขูดรถของอาจารย์ หรืออิจฉาเพื่อนที่มีโทรศัพท์จึงเอาโทรศัพท์เพื่อนไปทิ้ง เป็นต้น

ผู้กระทำความผิดฐานนี้จะต้องถูกระวางโทษไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากการที่ผู้กระทำจะต้องรับในทางกฎหมายอาญาแล้วก็มีความผิดทางกฎหมายแพ่งด้วยกล่าวคือผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นอาจใช้สิทธิฟ้องให้ผู้กระทำผิดให้ชดเชยค่าเสียหายได้อีกด้วย

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

➤ การป้องกันการลักทรัพย์ในที่พักอาศัย

เพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินภายในบ้านขอแนะนำให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ไม่ควรทิ้งบ้านไว้โดยไม่มีคนเฝ้าดูแลควรให้มีคนที่เชื่อถือหรือวางใจได้อยู่เฝ้าดูแลหรือที่พักอาศัย ตลอดเวลา

๒. ก่อนออกจากบ้านหรือที่พักอาศัย ควรปิดประตู หน้าต่างใส่กลอนกุญแจให้เรียบร้อย กุญแจแบะกลอน ประตูหน้าต่างควรเลือกใช้ชนิดมั่นคง แข็งแรงเพราะคนร้ายสามารถงัดหลุด หากติดลูกกรงเหล็กดีดจะ ทำให้คนร้ายงัดยากเพิ่มขึ้นแต่ต้องเว้นช่องไว้ หากเกิดไฟไหม้จะได้หนีออกได้

๓. ควรร่วมมือกับเพื่อนบ้านในการดูแลบ้านเมื่อออกจากบ้านก็ฝากเพื่อนบ้านให้ช่วยดูแล

๔. ไม่ควรเก็บทรัพย์สินที่มีค่ามากหรือเงินสดจำนวนมากไว้ในบ้าน

๕. ที่วางเปลา่ที่อยู่ติดกับที่พักอาศัยไม่ควรปล่อยให้มิดันไม้หรือหญ้าขึ้นสูง เพราะคนร้ายอาจใช้เป็นที่ยกำบังเข้าทำการลักทรัพย์ และใช้เป็นที่ยซ่อนตัวหรือหลบหนีได้ง่าย

๖. บริเวณบ้านควรทำรั้วไม้สูงๆ และแข็งแรงกลางคืนควรเปิดไฟฟ้าให้มีแสงสว่างทั่วบริเวณบ้าน

๗. เลี้ยงสุนัขหรือสัตว์อื่นที่ส่งเสียงดังเพื่อช่วยเตือนภัยสุนัขที่ควรเลี้ยงควรเป็นสุนัขที่เห่าเก่งและขังกรงไว้ภายในบริเวณบ้านเพื่อป้องกันการถูกวางยา

๘. บ้าน ๒ ชั้นที่ต่อเนื่องกับครัวให้ทำประตู หน้าต่างให้แน่นหนาแข็งแรงและการรับประทานอาหารชั้นล่าง ควรปิดประตูหน้าต่างชั้นบนให้เรียบร้อยทุกครั้ง

๙. เมื่อมีผู้โทรศัพท์มาถามว่า มีใครอยู่บ้านบ้างหรือไม่อาจเป็นการหาโอกาสเข้ามาโจรกรรม ให้ตอบว่ามีอยู่หลายคน

๑๐. ควรเล่ารายละเอียดกลอุบายต่างๆ ของคนร้ายให้กับคนรับใช้หรือผู้ที่พักอาศัยทราบ เพื่อเตือนสติ อย่าให้หลงเชื่อเล่ห์เหลี่ยมของคนร้าย และมีการเตรียมพร้อมในการป้องกันเหตุร้าย

๑๑. การติดตั้งสัญญาณแจ้งภัยควรใช้สัญญาณไซเรนเนื่องจากคนร้ายมักกลัวเสียงดังและเพื่อให้เพื่อนบ้าน ใกล้เคียงทราบจะได้ช่วยเหลือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

๑๒. เมื่อบ้านไม่มีผู้อยู่อาศัยควรเปิดไฟทิ้งไว้ในห้องบ้าง

๑๓. บ้านที่มีม่านเมื่อพลบค่ำควรรูดม่านปิดไม่ให้คนภายนอกมองเห็น

๑๔. เวลากลางคืนเมื่อมีคนอยู่บ้านไม่ควรเปิดไฟในบ้านทิ้งเพราะคนร้ายจะเห็นทรัพย์สินภายในบ้านควรเปิด ไฟนอกบ้านหรือรอบบ้าน จะทำให้มองจากภายในเห็นภายนอกได้

๑๕. ในเวลากลางคืนก่อนเปิดประตูบ้านให้ผู้ใดจะต้องดูทางช่องกระจกให้แน่ใจเสียก่อนว่าเป็นผู้ใดหรือจะใช้โซ่ประตูคล้องไว้ก่อนเปิดประตู

๑๖. ต้องตรวจสอบบัตรช่อม หรือประจำตัวของช่างตัวแทนของบริษัทต่างๆที่จะเข้ามาในบ้าน

๑๗. อย่าปล่อยให้ผู้ใดเข้ามาในบ้านโดยไม่แน่ใจว่าเป็นบุคคลตามที่อ้างตัวมาจริง

๑๘. พยายามจดจำตำหนิรูปพรรณคนแปลกหน้าหรือจดจำหมายเลขทะเบียนรถที่ต้องสงสัยและเข้ามาอยู่ในละแวกบ้าน

๑๙. ให้อุบัติส่งหนังสือพิมพ์กรณีไม่มีคนอยู่บ้านเพราะหากไม่มีผู้ได้รับจะเป็นที่สังเกตว่าไม่มีคนอยู่บ้าน

๒๐. การจ้างคนงาน คนรับใช้ หรือพนักงาน ควรมีสำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวต่างๆ ถ่ายรูปและ รายละเอียด เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ญาติพี่น้องเพื่อทราบที่อยู่ความเป็นมาอาชีพดั้งเดิม ความประพฤติ ตลอดจนญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเพื่อสามารถติดต่อในภายหลัง หากต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อทำการตรวจสอบประวัติก็ให้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น

๒๑. เมื่อทราบเหตุ หรือรู้ว่ามีคนร้ายเข้าบ้านอย่าคิดจับคนร้ายด้วยตนเองเพราะอาจได้รับอันตราย ควรป้องกันโดยการพยายามทำให้ผู้อื่นหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงได้ทราบด้วยการทำให้เกิดเสียงหรือร้องตะโกนขอความช่วยเหลือ

๒๒. เมื่อเกิดเหตุแล้ว ควรช่วยกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ห้ามเคลื่อนย้ายห้ามมิให้บุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุคอยจนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะตรวจตราสถานที่เกิดเหตุ เรียบร้อย

๒๓. จอรายละเอียด ตำหนิ หรือลักษณะพิเศษ ของทรัพย์สินที่มีค่าและถ่ายรูปเก็บไว้ทุกรายการ

๒๔. ร่วมกันจัดระบบการป้องกันตนเองของชุมชน เช่นการจัดกรรมการหมู่บ้านออกตรวจพื้นที่, การจัดเวร ยามหมู่บ้าน, ติดกริ่งสัญญาณหรือตีเกราะสัญญาณขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุร้าย

➤ การป้องกันการล้วงกระเป๋า

ในการเดินทางไปในที่ต่างๆขอให้ทุกท่านคอยระมัดระวังทรัพย์สินที่ท่านพกพาติดตัวไป โดยขอให้คำนึงถึง

๑. การออกนอกบ้านหรือที่พักอาศัยไม่ควรนำของมีค่าหรือทรัพย์สินจำนวนมากติดตัวไปด้วย กระเป๋าต่างๆไม่ควรพกในลักษณะที่กระเป๋าแผ่ออกมานอกกระเป๋ากางเกงควรพกในตำแหน่งที่เมื่อกระเป๋าหายไป เรา สามารถรู้สึกตัวได้ทันที เช่นที่กระเป๋ากางเกงด้านหน้า เป็นต้น

๒. ถ้าจำเป็นต้องนำทรัพย์สินหรือของมีค่าติดตัวไปด้วยก็ควรแยกเก็บไว้หลายๆ ที่

๓. ในสถานที่ที่คนร้ายมักจะกระทำผิด เช่นที่ที่มีคนเบียดเสียดหนาแน่นควรใช้ความระมัดระวัง และเมื่อถูกชนหรือถูกเบียดโดยไม่จำเป็น ให้รีบสำรวจทรัพย์สินที่น่าติดตัวไปด้วยทันที

๔. เมื่อถูกคนร้ายล้วงกระเป๋าหรือรู้ว่ากำลังถูกล้วงกระเป๋าให้รีบส่งเสียงดัง เช่น ร้องขอความช่วยเหลือและรีบแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้ที่สุด

๕. กระเป๋าถือของสตรีไม่ควรใส่ทรัพย์สินหรือของมีค่าและกระเป๋าไม่ควรหิ้ว หรือสะพายบ่าไว้ ควรใช้มือ จับกุมหรือกระชับไว้

๖. พึงระลึกไว้เสมอว่าคนร้ายประเภทนี้ เป็นได้ทุกเพศ ทุกวัยมักแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย และถือหนังสือพิมพ์หรือสิ่งของที่ใช้เป็นที่ยึดบังตาได้ดี

๗. เมื่อพบคนร้ายกำลังล้วงกระเป๋าของบุคคลอื่น ก็ให้ส่งเสียงดังขึ้นหรือบอกใกล้เคียงรู้เห็น เพื่อช่วยกันจับ กุมตัวหรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจใกล้เคียงเพื่อทำการจับกุม

➤ การป้องกันการปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ และวิ่งราวทรัพย์ตามสามสถานที่ประกอบการค้าหรือที่พักอาศัย

เพื่อเป็นการป้องกันในทรัพย์ที่ติดตัวไปกับท่านในที่ต่างๆขอให้ระมัดระวังตัวท่านเอง โดย

๑. การติดสัญญาณแจ้งภัยไว้หลายๆ แห่งเพื่อให้ผู้อื่นหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงทราบกำหนดสัญญาณ ควรตีเกราะขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุร้ายและแจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

๒. การจ้างคนงาน คนรับใช้ หรือพนักงาน ควรมีสำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวต่างๆ ถ่ายรูปและรายละเอียด เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ญาติพี่น้องเพื่อทราบที่อยู่ความเป็นมา อาชีพดั้งเดิม ความประพฤติตลอดจนญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเพื่อสามารถติดต่อในภายหลังหากต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อทำการตรวจสอบประวัติก็ให้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น

๓. เครื่องประดับที่มีไว้แต่งตัว หรือไว้เพื่อค้าขายถ้าเป็นไปได้ควรจดรายละเอียดตำหนิรูปพรรณ ลักษณะพิเศษ ราคาและถ่ายรูปเก็บไว้

๔. ไม่ควรติดกลอนประตู หน้าต่าง ด้านนอกเพราะคนร้ายจะใช้เป็นห้องซังได้เป็นอย่างดี

๕. ระมัดระวังคนแปลกหน้าที่มาเดินวนเวียนไปมาหลายครั้งหรือมีท่าทางพิรุธน่าสงสัย ควรรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

๖. ไม่ควรอยู่ทำการค้า หรือธุรกิจ ในห้างร้าน บริษัท เพียงคนเดียวเมื่อหยิบสินค้าหรือสิ่งของจากหลังร้าน ชั้นบน หรือที่เก็บของควรมีผู้อยู่ดูแลหน้าร้านหรืออยู่กับลูกค้าเสมอและควรระมัดระวังเป็นพิเศษเมื่อมีลูกค้าเข้ามาในร้านคราวละมากๆ

๗. ควรผูกมิตรกับเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อช่วยเป็นหูเป็นตาและให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน

๘. ไม่ควรเก็บเงินสดจำนวนมากหรือทรัพย์สินที่มีค่าไว้ในสถานที่ประกอบการค้า
๙. การเปิด-ปิดสถานที่ประกอบการค้า ไม่ควรเปิดแต่เช้าตรู่หรือยังมีดอยู่และไม่ควรปิดจนค่ำ หรือตึกเกินไป
๑๐. ขณะที่จะปิดหรือกำลังจะปิดสถานที่ประกอบการหากมีคนแปลกหน้ามาติดต่อการค้าหรือธุรกิจต่างๆ ควรพิจารณาและระมัดระวังอาจจะเป็นคนร้ายถ้าเป็นไปได้ควรรีบปฏิเสธในทุกเรื่องโดยอ้างว่าปิด ทำการแล้ว
๑๑. พยายามจดจำตำหนิรูปพรรณคนที่เข้ามาติดต่อหากเป็นคนร้ายแล้วก่อเหตุขึ้นจะได้แจ้งรายละเอียด ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเพื่อเป็นประโยชน์ในการจับกุม
๑๒. ไม่ควรมีแต่เพียงเด็กหรือสตรีเท่านั้นอยู่เฝ้าดูแลสถานที่ประกอบการหรือที่พักอาศัย
๑๓. ควรสำรวจ ประตู หน้าต่าง ช่องระบายอากาศ ของสถานที่ประกอบการค้าหรือที่พักอาศัยให้อยู่ในสภาพ ที่มั่นคงแข็งแรง การปิดทุกครั้งต้องใส่กุญแจอย่างแน่นหนาทุกครั้ง
๑๔. ไม่ควรนำสินค้าหรือเครื่องประดับที่มีราคาแพงๆ ออกมาให้ลูกค้าเลือกหลายๆแบบ หลายๆ ชนิดใน คราวเดียวกัน
๑๕. การจัดสถานที่ประกอบการค้า ควรให้สามารถมองเห็นได้จากภายนอก
๑๖. เมื่อเกิดเหตุพยายามสงบสติอารมณ์ แล้วจดจำตำหนิรูปพรรณของคนร้ายการแต่งกาย อาวุธ พาหนะ เส้นทางหลบหนี
๑๗. เมื่อเกิดเหตุควรช่วยรักษาสถานที่เกิดเหตุจนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเดินทางมาถึง
๑๘. อย่าพยายามจับคนร้ายโดยลำพังด้วยตนเองเมื่อคนร้ายก่อเหตุให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็ว
๑๙. วัว ควายในหมู่บ้านควรจัดเป็นคอกรวมและมีเวรยามดูแลรักษาตลอดคืน
๒๐. กรณีที่มีการซื้อขายพืชผลทางการเกษตรหรือสัตว์ที่มีมูลค่าสูงไม่ควรเก็บเงินสดไว้ที่บ้านควรใช้บริการของธนาคาร
๒๑. การเบิกจ่ายเงินเดือนของหน่วยราชการและบริษัทห้างร้านควรเบิกจ่ายกับธนาคารในท้องที่หากไม่มี ควรขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเบิกเงินและไม่ควรเดินทางในเวลากลางคืน

➤ การป้องกันการปล้นชิง หรือวิ่งราวทรัพย์สินผู้เบิกเงินหรือนำเงินไปฝากธนาคาร ในการเดินทางไปธนาคาร เพื่อติดต่อธุรกิจต่างๆควรจะ

๑. การเบิกเงินหรือถอนเงินจำนวนมากๆ จากสถาบันการเงินควรขอเจ้าหน้าที่

ตำรวจไปคุ้มกัน หรือขอความร่วมมือจากธนาคารนำส่งเงินให้ที่บ้าน

๒. การนำเงินสดจำนวนมากๆ ติดตัวไม่ว่าจะเป็นการนำไปฝากธนาคารหรือถอนจากธนาคารก็ดี ควรระมัดระวังบุคคลแปลกหน้าที่ติดตามหรือเฝ้าดูอยู่

๓. การเบิกเงินจากธนาคารเป็นจำนวนมากๆ ควรไปนับเงินในที่ลับตา เช่น ห้องผู้จัดการหรือติดต่อผู้จัดการ ให้อำนวยความสะดวก

๔. ถ้าพบรถยนต์หรือจักรยานยนต์ แล่นติดตามมาโดยผิดสังเกตหรือสงสัยว่ากำลังถูกติดตาม ให้ขับรถเข้า หาเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้ที่สุดทันทีหรือพยายามอย่าหยุดหรือจอดรถ หรือนำเงินออกจากรถโดยเด็ดขาด

๕. การไปเบิกหรือถอนเงิน หรือนำเงินไปฝากธนาคารไม่ควรกระทำในเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นประจำ

๖. เมื่อเบิกเงินจากธนาคาร ไม่ควรใส่ถุงกระดาษของธนาคารควรแยกเก็บไว้หลายๆ แห่ง

๗. หลังจากเบิกเงินจำนวนมากและขับรถไปในที่เปลี่ยว ในซอย ที่มีมืดหรือติดไฟแดง ให้เพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ

๘. เมื่อเกิดเหตุพยายามจดจำรายละเอียด ตำหนิรูปพรรณคนร้ายการแต่งกาย รวมทั้งยานพาหนะของคนร้าย และอาวุธ ตลอดจนเส้นทางหลบหนี

๙. หลังเกิดเหตุต้องพยายามรักษาร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าตำรวจจะมาถึง

๑๐. หากพบเห็นคนร้ายกระทำผิด หรือกระทำผิดแล้วกำลังหลบหนีให้พยายามจดจำรายละเอียดเกี่ยวกับ ตำหนิรูปพรรณของคนร้ายการแต่งกาย รวมทั้งยานพาหนะอาวุธและเส้นทางหลบหนีของคนร้ายหรือรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบ

➤ การป้องกันการชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ถูกทำร้ายร่างกายในอาคารสถานที่จอดรถ , ในลิฟท์ ในห้องพักโรงแรม

เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายอันจะเกิดกับทรัพย์สินที่นำติดตัวไปควรจะ

๑. สถานที่เปลี่ยว มืด โดยเฉพาะที่จอดรถตามอาคารที่จอดรถในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่เปิดโอกาสให้คนร้ายที่แอบซ่อนอยู่อาจทำการปล้นทรัพย์ได้โดยง่าย ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงการเดินทางในสถานที่ดังกล่าวเพียงผู้เดียวจำเป็นต้องเดินก็จงใช้ความระมัดระวัง

- ๒๘ -

๒. ผู้หญิงที่จะใช้ลิฟท์ แม้ว่าเป็นลิฟท์ในแพลตฟอร์มของตัวเองหากท่านไปคนเดียวก่อนเข้าลิฟท์ ถ้ามีคนแปลกหน้าที่ท่านไม่รู้จักมาก่อนอยู่ในลิฟท์ไม่ควรเสี่ยงใช้ลิฟท์ เพราะท่านอาจชิงทรัพย์ , ปล้นทรัพย์หรือถูกทำร้ายข่มขืนได้

๓. ผู้หญิงควรหลีกเลี่ยงการเดินทางลำพังในที่เปลี่ยวมืดหรือลานจอดรถกว้างใหญ่เพราะอาจมี

คนร้ายหลบซ่อนและเข้าทำการชิงทรัพย์ , ปล้นทรัพย์หรือถูกทำร้ายข่มขืนได้ ควรหาเพื่อนร่วมทางไปด้วย

๔. ห้องพักตามโรงแรม เมื่อมีคนกดกริ่ง หรือเคาะประตูเรียกให้เปิดประตูก่อนเปิดประตูให้ดูทางช่องดูภายนอกซึ่งติดอยู่กับบานประตูและก่อนจะเปิดประตูควรคล้องโซ่ประตู

๕. ห้องพักตามโรงแรมเวลาอยู่ในห้องพักให้ใส่กลอนประตูหรือล็อกกุญแจและคล้องโซ่ประตูด้วย

➤ ผู้รับผิดชอบแผนรองรับเหตุการณ์เกี่ยวกับคดีอาญา: กลุ่มกฎหมาย

*****

บทที่ ๖

แผนรองรับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ

บทนำ

ด้วยในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของส่วนราชการทั้งในส่วนของการบริหารจัดการ การจัดเก็บ และการประมวลผลระบบงานสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน (Front office

system) และระบบปฏิบัติการ (Back office system) เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การดำเนินงานของส่วนราชการมีความสะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความเสี่ยงหลายประการที่ควรคำนึงถึงโดยหากส่วนราชการไม่มีการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รัดกุมเพียงพอ ก็อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือสร้างความเสียหายต่อส่วนราชการและประชาชนที่ติดต่องานได้

ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น จากภัยธรรมชาติ เพลิงไหม้ กระแสไฟขัดข้อง การถูกโจมตีจากผู้ไม่พึงประสงค์ ไวรัสคอมพิวเตอร์ และภัยอันเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่ระมัดระวังของผู้ใช้ระบบ และทำให้ระบบสารสนเทศมีอันตรายตั้งแต่ระดับเริ่มต้นจนถึงระดับรุนแรงจนก่อให้เกิดความเสียหายของข้อมูล และระบบสารสนเทศมีการหยุดชะงักไม่สามารถให้บริการได้ แผนดังกล่าวจะทำให้เกิดการเตรียมการและการซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรผู้รับผิดชอบรวมถึงบุคลากรในหน่วยงานสามารถรองรับภาวะฉุกเฉินดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้บุคลากรผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลระบบสารสนเทศ มีความรู้ ความเข้าใจ ในขั้นตอนปฏิบัติเพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเตรียมความพร้อมบุคลากรใน สท. ให้สามารถรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง การก่อการจลาจลที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

๒. เพื่อให้บุคลากรของหน่วยงานมีความตระหนักในการเตรียมการรองรับภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม

๓. เพื่อให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องในทุกสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที

คำนิยาม

ภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ภาวะอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของทรัพย์สินของระบบสารสนเทศ และข้อมูลของระบบสารสนเทศซึ่งภาวะฉุกเฉินนั้นอาจเกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น เพลิงไหม้ ภัยคุกคามจากเหตุการณ์ในพื้นที่ หรือภัยคุกคามทางคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วอาจทำให้เกิดการหยุดชะงักของการให้บริการในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทรัพย์สินของระบบสารสนเทศ หมายถึง ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และระบบเครือข่าย
ฮาร์ดแวร์ หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกประเภทที่มีการติดตั้งใช้งานใน ดย. ประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลแบบตั้งโต๊ะและแบบพกพาเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย เครื่องพิมพ์ เครื่องสแกนภาพเบื้องต้น

ซอฟต์แวร์หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั้งในส่วนโปรแกรมควบคุมระบบปฏิบัติการ และระบบสารสนเทศ ที่ติดตั้งเพื่อใช้งานใน ดย. ทั้งในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและคอมพิวเตอร์ใช้งานส่วนบุคคล

● มาตรการและแนวทางการดำเนินงาน

๑. การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนและภัยพิบัติดังนี้

๑.๑ การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนและภัยพิบัติจากระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลความเสียหายเมื่อไฟฟ้าดับ และปัญหาไฟฟ้ากระชาก เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากกระแสไฟฟ้าซึ่งอาจก่อความเสียหายแก่ระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่างๆ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการเบื้องต้น เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ดังนี้

๑.๑.๑ ติดตั้งเครื่องสำรองไฟฟ้าและปรับแรงดันอัตโนมัติ (Uninterruptable Power Supply : UPS) เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือการประมวลผลของระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งในส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) และเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (PC) ซึ่งมีระยะเวลาในการสำรองไฟฟ้าได้ประมาณ ๒๐-๓๐ นาที และติดตั้งเครื่องสำรองไฟฟ้ามีกำลังไฟสำรองเพิ่มขึ้นเป็นเวลา ๑-๓ ชั่วโมง สำหรับตู้ Rack Network ที่มีความสำคัญ

๑.๑.๒ เปิดเครื่องสำรองไฟฟ้า ตลอดระยะเวลาในการใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ และบำรุงรักษาเครื่องสำรองไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยมีการบำรุงรักษาเครื่องสำรองไฟฟ้า เดือนละ ๑ ครั้ง

๑.๑.๓ เมื่อเกิดกระแสไฟฟ้าดับ ให้ผู้ใช้รีบทำการบันทึกข้อมูลที่ยังค้างอยู่ที่ และปิดเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ

๑.๑.๔ ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator) และสถานที่ที่จำเป็นต้องการใช้ไฟฟ้า

๑.๒ การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนและภัยพิบัติจากระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลเกิดความเสียหายเมื่อเกิดเหตุไฟไหม้ เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ไฟไหม้ ซึ่งอาจก่อความเสียหายแก่ระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่างๆ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการเบื้องต้น เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ ดังนี้

๑.๒.๑ ติดตั้งเครื่องดับเพลิงในทุกชั้นของอาคาร เพื่อเป็นการควบคุมเพลิงในเบื้องต้น

๑.๒.๒ กำหนดผู้รับผิดชอบในการขนย้ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่างๆ หากเกิดเหตุไฟไหม้ และจัดการซ้อมการหนีไฟ

๑.๒.๓ ประสานร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่างๆ เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ได้อย่างรวดเร็วแทนที่เครื่องเดิมหากเกิดความเสียหายจากเหตุไฟไหม้

๑.๒.๔ ดำเนินการใช้บริการฝากข้อมูลสำคัญๆ ไว้ที่ G-cloud ของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

๑.๓ การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยพิบัติจากไวรัสโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลเกิดความเสียหายแก่เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ดังนี้

๑.๓.๑ ติดตั้ง Firewall เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่มิได้รับอนุญาตจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้ โดยเปิดใช้งาน Firewall ตลอดเวลา

๑.๓.๒ ติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสที่เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) และเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย (Client)

๑.๓.๓ ปรับปรุงโปรแกรมป้องกันไวรัสแบบอัตโนมัติให้กับเครื่องลูกข่าย

๑.๓.๔ แนะนำวิธีการป้องกันและกำจัดไวรัสในเบื้องต้นแก่บุคลากร ดย.

๑.๓.๕ ติดตั้งอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลผ่านระบบเครือข่าย (Network Attached Storage)

๑.๔ การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยจากการบุกรุก และภัยคุกคามทางคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ และระบบเครือข่าย มีแนวทางดังนี้

๑.๔.๑ กำหนดมาตรการควบคุมการเข้าออกห้องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และป้องกันความเสียหาย

๑.๔.๒ ห้ามบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง เข้าไปในห้องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย หากจำเป็นให้เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศ เป็นผู้รับผิดชอบนำเข้าห้องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย สำหรับประตูเข้าออก มีการติดตั้งระบบ Access Control โดยใช้ Card และติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อป้องกันการโจรกรรม

๑.๔.๓ มีการติดตั้ง Firewall เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่มิได้รับอนุญาตจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าสู่ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้โดยจะเปิดใช้งาน Firewall ตลอดเวลา

๑.๔.๔ มีการติดตั้ง Proxy Server เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการอินเทอร์เน็ตขององค์กรและกั้นกรองข้อมูลที่มาทาง Website ซึ่งจะมีการกำหนดค่า Configuration ให้มีความปลอดภัยต่อระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์

๑.๔.๕ มีเจ้าหน้าที่ดูแลระบบเครือข่ายทำการตรวจสอบปริมาณข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขององค์กรเพื่อสังเกตปริมาณข้อมูลบนเครือข่ายว่ามีปริมาณมากผิดปกติหรือการเรียกใช้ระบบสารสนเทศมีความถี่ในการเรียกใช้ผิดปกติเพื่อจะได้สรุปหาสาเหตุและป้องกันต่อไป

๑.๔.๖ การเรียกใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานผู้ใช้ระบบจะต้องมีการบันทึกชื่อผู้ใช้ (User name) และรหัสผ่าน (Password) เพื่อตรวจสอบก่อนระบบอนุญาตให้ใช้งานได้ ตามสิทธิ์และอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

๑.๔.๗ มีการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเสริมสร้างมาตรการป้องกันการบุกรุกและภัยคุกคามคอมพิวเตอร์

๒. มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ

มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นกับระบบสารสนเทศของ สท. กำหนดแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติดังนี้

๒.๑ กรณีเครื่องลูกข่าย

๑) ในกรณีที่มีเหตุทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถดำเนินการใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศได้ตามปกติ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแจ้งให้เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศทราบ หรือกรณีมีเหตุอื่นทำให้กลุ่มงานพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศไม่สามารถดำเนินการให้บริการด้านเครือข่ายได้ จะต้องแจ้งให้ทุกสำนัก/กองทราบ

๒) กรณีเกิดการขัดข้องเนื่องจากถูกไวรัสคอมพิวเตอร์ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะแพร่กระจายไปยังเครื่องอื่นในระบบเครือข่าย ให้ทำการดึงสายเชื่อมต่อโยงระบบเครือข่าย (LAN) ออกจากเครื่องนั้นโดยเร็ว

๓) ในกรณีที่เกรงว่าเหตุที่เกิดขึ้นจะเป็นอันตรายต่อหน่วยงานภายในอาคารซึ่งเป็นที่ตั้งของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่พบการขัดข้อง ให้ดึงสายแลนออกจากจุดชุมสายในชั้นนั้นออกให้หมด

๔) ให้เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศ แจ้งเหตุขัดข้องนั้นให้หัวหน้ารับทราบโดยเร็วที่สุด

๕) ให้ความรู้เบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่ ดย.เกี่ยวกับการดำเนินการเมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ถูกไวรัสคอมพิวเตอร์

๒.๒ กรณีเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์เครือข่าย

๑) ตัดการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายโดยเร็ว แล้วปิดอุปกรณ์เครือข่ายและเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ตามลำดับความสำคัญของการให้บริการ

๒) หากไฟฟ้าดับ/ไฟฟ้าตก ให้ปิดเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและอุปกรณ์เครือข่าย โดยพิจารณาตามลำดับความสำคัญของการให้บริการ ระยะเวลาที่ไฟฟ้าดับ และประสิทธิภาพของเครื่องสำรองไฟฟ้า

๓) ตัดระบบจ่ายไฟ ในกรณีไฟไหม้ ให้ใช้น้ำยาดับเพลิงฉีดควบคุมเพลิงโดยเร็ว

๔) ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้น ในกรณีที่เกิดเหตุไม่ปลอดภัย ให้รีบขนย้ายเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์เครือข่ายไปไว้ในที่ปลอดภัย

๕) ตรวจสอบอุปกรณ์ดับเพลิงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน กรณีไฟไหม้ให้ใช้น้ำยาดับเพลิง ฉีดควบคุมเพลิงโดยเร็ว

๖) รีบขนย้ายเครื่องไปไว้ในที่ปลอดภัย

๗) ประสานขอความช่วยเหลือจากบริษัทที่รับผิดชอบดูแลระบบ Server หรือผู้เชี่ยวชาญระบบเครือข่ายโดยเร็วที่สุด

๘) กรณีที่อุปกรณ์ด้านฮาร์ดแวร์เสีย ให้รีบหาอุปกรณ์สำรอง หรือแจ้งให้บริษัทที่รับผิดชอบนำอุปกรณ์มาเปลี่ยนโดยเร็วที่สุด

๙) ให้ผู้ดูแลระบบรีบแจ้งปัญหาให้หัวหน้ารับทราบโดยเร็ว

๑.๓ แผนทำระบบคอมพิวเตอร์กลับสู่สภาพปกติ

การกู้คืนระบบเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์กระจายสัญญาณ (System Recovery) โดยปกติระบบเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์กระจายสัญญาณ จะต้องอยู่ในสภาพความพร้อมรองรับการให้บริการกับเครื่องลูกข่ายได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง หากไม่สามารถให้บริการ จำเป็นต้องกู้ระบบคืนให้ได้เร็วที่สุดหรือเท่าที่จะทำได้ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดหาอุปกรณ์ชิ้นส่วนใหม่เพื่อทดแทน

๒) เปลี่ยนอุปกรณ์ชิ้นส่วนที่เสียหาย

๓) ซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ที่เสียหายให้เสร็จภายใน ๔๘ ชั่วโมง

๔) นำ Backup Tape/CD-ROM/Harddisk ที่ได้สำรองข้อมูลไว้นำกลับมา restore

๕) ทำการตรวจสอบระบบปฏิบัติการ ระบบฐานข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ การติดตามและรายงานผล

กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินการหรือตรวจสอบให้ผู้กำกับดูแลทราบ และให้รายงานการเกิดปัญหาและผลการแก้ไขให้ทราบในทันทีที่สามารถดำเนินการได้ในทุกกรณีตามที่ระบุไว้

➤ ผู้รับผิดชอบระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ: กลุ่มสารสนเทศและเทคโนโลยี

*****

ตาราง หมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์
----------	-----------------

สายด่วนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๑๗๘๔
สายด่วนศูนย์บริการข่าวอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา	๑๑๘๒
ศูนย์ดับเพลิง	๑๙๙
สถานีดับเพลิงพญาไท	๐ ๒๓๔๕ ๖๘๔๘
สถานีดับเพลิงดุสิต	๐ ๒๒๔๑ ๔๐๖๓ - ๖๗
โรงพยาบาลพญาไท ๑	๐ ๒๒๔๕ ๒๖๒๑
โรงพยาบาลบุนนาคชัยนาท (รถไฟ)	๐ ๒๒๕๑ ๒๐๔๒
โรงพยาบาลตำรวจ	๐ ๒๒๐๗ ๖๐๐๐
ศูนย์นเรนทร	๑๖๖๙
สภากาชาดไทย	๐ ๒๒๕๖ ๔๐๓๒
สายด่วนแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย (สายตรวจ)	๑๙๑
มูลนิธิร่วมกตัญญู	๐ ๒๗๕๑ ๐๙๕๑ - ๓
ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน การไฟฟ้านครหลวง โทร.	๑๑๓๐
ตำรวจกองปราบปราม โทร. ๑๑๕๕	๑๑๕๕